

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст.

Освітня програма «Історія та археологія»

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії,
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст.
Освітня програма	Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	032 Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень,	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна
Курс/семестр	4/8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
2. Опис дисципліни	
<p>Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст. ” складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності “Історія та археологія”.</p> <p>Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст. ” є особливості та закономірності еволюції міжнародних відносин в Середні віки та на початку ранньомодерної доби; головні етапи розвитку європейської та інших систем міжнародних відносин; найважливіші пріоритети зовнішньої політики великих держав на різних етапах історичного процесу; хронологічну канву подій, пов’язану зі становленням, кризою та занепадом кожної системи міжнародних відносин; основні засоби здійснення зовнішньої політики суверенних країн – дипломатію та війни у Середні, Нові та Новітні часи; комплекс джерел, важливих для еволюції міжнародного права.</p> <p>Міждисциплінарні зв’язки: дисципліни, що передують вивченню вибіркового курсу “ Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст.”: архівознавство, джерелознавство, етнологія України, історія середніх віків, історія Стародавніх цивілізацій, історіографія:теорія і методологія, теорія і методика наукових досліджень, всесвітня історія.</p> <p>Дисципліни, що використовують матеріали вибіркового курсу історіографія всесвітньої історії XX ст., історіографія історії зарубіжних слов’ян, філософія і методологія історії, Новітня історія країн Європи і Америки, Центрально-Східної Європи, Азії та Африки.</p>	
Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними тенденціями розвитку міжнародних відносин доби Середньовіччя та раннього Нового часу й подальшуїх еволюцію через зміну систем, починаючи від Вестфальської (1648–1789) і закінчуючи Ялтинсько-Постдамською (1945–1991). Методологічно курс опирається на фундаментальні положення сучасної теорії міжнародних відносин і висновки різних шкіл та напрямів у вивченні історії міждержавних стосунків.</p> <p>Основним завданням вивчення дисципліни є: показати логіку та рушійні сили найважливіших подій європейської та світової політики у їх взаємозв’язку між собою, сформувати у студентів системне бачення міжнародних відносин та зовнішньої політики окремих держав з урахуванням різних чинників – економічних, соціальних, політичних, воєнних, ідеологічних, конфесійних, культурних.</p>	
Компетентності	
Інтегральна компетентність	
<p>Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.</p>	

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово..

ЗК 6 Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9 Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1 Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2 Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 3 Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 8 Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9 Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

3. Структура дисципліни

Тема	Результати навчання	Завдання
Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами	1. «Довге XVI століття»: перехід Західної Європи від Середньовіччя до Нового часу. 2. Пошуки морського шляху в Індію. 3. Початок португальської та іспанської експансії в Африці. 4. Відкриття Америки Хр. Колумбом. 5. Тордесільяський договір 1494 р	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Італійські (1494 -1559 рр.) та релігійні війни і дипломаія у Західній Європі XVI – першої пол. XVII ст.	1. Причини політичної роздробленості Італії. 2. Причини вторгнення Карла VIII на Апеніни й початок Італійських війн. 3. Боротьба за Італію між Людовиком XII і Фердинандом Арагонським.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Міжнародні відносини у Східній, Південно-Східній та Центрально-Східній Європі XVI – першої пол. XVII ст	1. Війни та дипломатія Османської імперії. 2. Міжнародні відносини у Східній та Центрально-Східній Європі у XVI ст.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи

	3. «Срібна доба» Речі Посполитої: особливості державного устрою та головні вектори зовнішньої політики	роботи - завдання для самостійної роботи
Вестфальський мир і МюнстерськоОснабркський порядок	1. Причини, етапи та цілі 30-річної війни. 2. Політична карта Європи після Тридцятирічної війни. 3. Структура та головні принципи Вестфальської моделі світу.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи. Центрально-Східна Європа у міжнародних відносинах другої половини XVII ст. Го	1. Головні вузли міжнародних протиріч у Центрально-Східній Європі. 2. Повстання Б. Хмельницького та заснування українського Гетьманату. 3. Стамбульський мирний договір 1700 р. між Москвою та Оттоманською імперією	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку» .	1. Дипломатія Катерини II та міжнародні відносини в Центрально-Східній Європі. 2. Міжнародні відносини в Західній Європі: від Семирічної війни до Великої Французької революції. 3. Відновлення англо-голландського союзу. Криза французької дипломатії.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції	1. Війна американських колоній за незалежність 1775–1783 рр. як точка біфуркації Атлантичної революції. 2. Виникнення у Франції держави нового типу. 3. Ліквідація Священної Римської імперії німецької нації. 4. Історичне значення Наполеонівської епохи.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи
Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст.	1. Східне питання в європейських міжнародних відносинах кінця XVIII–початку XIX ст. Проблеми Чорноморських проток. 2. Війни за незалежність північноамериканських колоній Англії та Великої Французької революції на Іспанську Америку і Карибський регіон.	- тести - контрольні запитання - кейси - завдання для індивідуальної роботи - завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	40
Бали за теми, винесені на лекційні заняття	30

Бали за індивідуальну роботу	20			
Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури	10			
Максимальна кількість балів	100			
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу				
Робота на парах	Оцінка за контрольну роботу	Оцінка за індивідуальну роботу	Оцінка за самостійну роботу	Разом
40	30	20	10	100
Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 100бальною шкалою				

Поточний контроль з дисципліни «Історія міжнародних відносин друга половина XVII – початку XX ст.» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та контролю самостійного опрацювання додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 40 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за стобальною системою. У кінці семестру сума всіх оцінок ділиться на кількість оцінок, далі вона ділиться на 10 та множиться на 4.

Контроль засвоєння знань та навичок, що базуються на лекційному матеріалі, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). За опрацювання тем, визначених для семінарських занять, студент може отримати максимально 30 балів.

Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимально у 20 балів.

Студентам також пропонується самостійне опрацювання наукових джерел, які є знаковими для відповідної дисципліни. Контроль засвоєння відповідних знань здійснюється у тестовій формі та максимально оцінюється у 10 балів.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність

стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
Література	
Джерела	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ададуров В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття) / В. Ададуров. — Львів : УКУ, 2002. — 412 с. 2. Акунін О.С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій // Навчальний посібник. — Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. — 575 с. 3. Баран З. А., Качараба С. П., Сіромський Р. Б., Чума Б. П. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.) : навч. посіб. / З. А. Баран, С. П. Качараба, Р. Б. Сіромський, Б. П. Чума; за ред. З. А. Баран. – К. : Знання, 2015. – 533 с. 4. Бродель Ф. Ідентичність Франції. Простір та історія. Книга 1 / Перекл. з фр. Київ, 2013. 5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка, капіталізм, XVI – XVIII ст. / Ф. Бродель. У 3-х т. Том 2. Ігри обміну. – К.: Основи, 1998. – 585 с. 6. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка, капіталізм, XVI – XVIII ст. /Ф. Бродель. У 3-х т. Том 3. Час світу. – К.: Основи, 1998. – 631 с. 7. Дейвіс Н. Європа. Історія / Дейвіс Н. [пер. з англ.. П Тарашук– К.: Основи, 2001 – 1464 с. 8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму: Монографія. – К. : Либідь, 1999. – 352 с. 9. Каррі Д. П. Конституція Сполучених Штатів Америки / Перекл. з англ. Київ, 1993. 10. Консерватизм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : ВД «Простір», «Смолоскип», 2008. – 788 с. – (Політичні ідеології). 11. Лібералізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : ВД «Простір», «Смолоскип», 2009. – 1128 с. – (Політичні ідеології). 12. Ліхнякевич І. Історія Німеччини: від початків до сьогодення: навчальний посібник. Львів, 2010. 13. Маккормак Дж. Історія Ірландії / Джон Маккормак [пер. з англ. А. Олійник]. - К. : Юніверс, 2006. - 296 с. 14. Мовчан С. П., Кипаренко Г. М. Велика Британія: географія, історія, культура. Львів, 2012. 15. Історія південних і західних слов'ян. – К., 1987. 16. Націоналізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : ВД «Простір», «Смолоскип», 2006. – 684 с. – (Політичні ідеології). 17. Нова історія, ч. 1. 1640-1870. За ред. О.Л.Нарочницького. – К.,1975, 18. Сухий О. Історія Бельгії / Олексій Сухий. - Львів : ЛА “Піраміда”, 2005. - 260 с. 19. Хижняк І.А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648 – 1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І.А. Хижняк. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 224 с. 20. Тейлор А. Габсбурзька монархія. 1809–1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини / А. Тейлор [пер. з англ. А. Портнов, С. Савченко].– Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. – 268 с. 21. Тіндалл Д. Б., Шай Д. Е. Історія Америки (6-те видання) / Джордж Бравн Тіндалл, Дейвід Е. Шай. / Пер. з англ. : Людмила Притула, Галина Шашків, Олександра Щур. – Львів : Літопис, 2010. – 904 с. 22. Троян С.С. Зародження і розвиток ідей німецького колоніалізму в 40-х – середині 80-х років XIX ст. – Київ-Чернівці, 1993. – 131 с. 23. Цьольнер Е. Історія Австрії / Еріх Цьольнер. – Львів: Літопис, 2001. – 712 с. 	

24. Шпорлюк Р. Комунізм і націоналізм . Карл Маркс проти Фрідріха Ліста. – Київ: Основи, 1998. – 480 с.

Законодавчі акти, нормативні док

ументи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств:

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Нормативно-правова база України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>

Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра всесвітньої історії м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 701. Email: https://kvi@pnu.edu.ua/
Викладач	Борчук Степан Миколайович Доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії
Контактна інформація викладача	stepan.borchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих

	<u>закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).</u>
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).</u> відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).</u>

Викладач _____ С.М.Борчук